

Ким Аср намозини тарк қилса, амали беҳуда кетади | Ҳадис дарслари (275-дарс)

19:00 / 27 март 995

هُنَعُ هَلَلَا يَضَرَّ رَمْعُ نُبْلَانَع
هُيَلَعُ هَلَلَا يَلَصَّ يَبْنَلَانَا
هُتَاتُفُ نَمَ: لَأَقَمَّ لَسَو
هُلَهْ أَرْتُ وَأَمَّنْ أَكْفُ رُصَعْلَا
هُعَبْرَالَا هَاوَرُ: هَلْ أَمَو

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Аср намозини ўтказиб юборса, гўёки аҳлини ва молини йўқотибди», дедилар».

Тўртовлари ривоят қилганлар.

Шарҳ: Бу ҳадисда Аср намози инсон учун худди аҳли аёли ва молу дунёси каби қимматли эканлиги ҳақида сўз бормоқда. Бир вақт асрни ўқимаган одам аҳли аёлини ва молу дунёсини йўқотган одамдек қайғуриши лозимлиги таъкидланмоқда.

Шундай экан, умр бўйи Аср намозини ўқимаганлар нима йўқотган бўладилар?

Ўнлаб, юзлаб, минглаб Аср намозини ўтказиб юборганлар-чи? Уларни Аср намозини доимо ўқиб юрганлар билан тенглаштириб бўлармикан?

هَلَلَا يَضَرَّ حَيْلَ مَالٍ يَبْأُ نَع
ةَ دِي رَبِّ غَمٍّ أَنْ كَلَّاقُ هَنَع
يَفِيَّةَ وَزَغِي فُ هَنَعُ هَلَلَا يَضَرَّ
أَوْرَكَ بَلَّاقُ فَمِي غِي ذِي مَوِي
يَبْنَلَا نِإْفِ رُصَعْلَاةَ لَصَب
لَاقَمْلَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا يَلَص
دَقْفِ رُصَعْلَاةَ لَصَكَّرَتْ نَم
يِرَاخُبْلَا هَاوَرُ هَلَمَعَطِبَح
يِئْأَسْنَلَاو

Абул Малийх розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Булутли кунда Бурайда розияллоҳу анҳу билан ғазотда бирга бўлдик. У киши:

«Аср намозини тезроқ ўқинглар, чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Аср намозини тарк қилса, амали беҳуда кетади», деганлар», деди».

Бухорий ва Насай ривоят қилганлар.

Шарҳ: Аввало ҳадиснинг ровийси Абул Малийх розияллоҳу анҳу билан яқиндан танишиб олайлик.

Абул Малийх кунyasi билан машҳур бўлган бу кишининг тўлиқ исмлари Омир ибн Усома ал-Ҳазмий бўлиб, тобеъинлардан эдилар.

Ҳадисларни оталаридан, Маъқал ибн Ясор, Нубайшатал Ҳузамий, Авф ибн Молик, Оиша онамиз, Ибн Аббос, Абу Изза ал-Хузаий, Ибн Умар, Амр ибн Осс, Жобир, Анас, Абдуллоҳ ибн Утба, Абу Суфён ва бошқа саҳобалардан ривоят қиладилар. Бу кишидан Муҳаммад, Мубашшир, ўғиллари Абдурраҳмон ва бошқалар ривоят қилганлар.

Бу зот ҳижратнинг 98-санасида вафот этганлар.

Ҳадисда номлари келган Бурайда розияллоҳу анҳу машҳур саҳобийлардан бўлиб, тўлиқ исмлари Бурайда ибн ал-Ҳусойн ал-Асламийдир.

У киши Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан 164та ҳадис ривоят қилганлар. 62-ҳижрий санада Марвда ғозий ҳолларида вафот этганлар. Бурайда розияллоҳу анҳу Хуросонда энг охири вафот этган саҳобий ҳисобланадилар. У кишининг қабрлари ҳозирги Туркменистон ҳудудида жойлашган.

Бурайда розияллоҳу анҳу булутли кунда Аср намозининг вақти чиқиб кетишидан қўрқиб, ғазотдаги шерикларига уни тезроқ ўқиб олишни тавсия этар эканлар, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан эшитган ушбу ҳадисини далил қилиб келтирибдилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Аср намозини тарк қилса, амали беҳуда кетади», деган эканлар.

Бу ҳам Аср намозининг аҳамияти улкан эканлигидан дарак беради.

Уламоларимиз Аср намозини тарк қилиш билан амал беҳуда (ҳабата) бўлиши ҳақида турли мулоҳазалар айтганлар.

«Ҳабата» сўзи аслида ёқмайдиган ўт-ўлан еб қўйиб, қорни шишган ҳайвонга нисбатан ишлатилади. Унинг еган нарсаси беҳуда кетади, фойда ўрнига зарар беради.

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда:

«Ким иймонни инкор қилса, унинг амали ҳабата бўлади», дея марҳамат қилган. Шундан келиб чиққан умумий қоидага биноан, амални куфр ҳабата қилади. Бошқа нарса ҳабата қилмайди.

Мазкур уламоларнинг Аср намозини тарк қилиш амални ҳабата этиши ҳақидаги мулоҳазалари ҳам намозни тарк қилиш куфрми-йўқми эканлиги тўғрисидаги фикрларга боғлиқ.

«Намозни қасддан тарк қилса, кофир бўлади» деган уламолар бу ҳадисни «Аср намозини қасддан тарк қилса, амаллар ҳабата бўлади», деб шарҳлашган.

«Намозни қасдданми, ноқасдданми, умуман, тарк қилган одам кофир бўлади» деганлар ўз фатволарига мана шу ҳадисни ҳам далил қилиб келтирадилар.

«Намозни қасддан эмас, дангасалик қилиб тарк қилган одам кофир эмас, осий бўлади», деганлар ҳам «Бир намозни тарк қилиш ёмонлигини, лекин Аср намозини тарк қилиш ҳаммасидан ҳам ёмонлигини билдириш учун бу ҳадисда ўта шиддатли ибора келтирилган. Аслида фақат кофирликкина амалларни ҳабата қилади», дейдилар.

Нима бўлганда ҳам, ушбу ҳадисдан Аср намозини тарк қилиш жуда ҳам катта гуноҳ эканлиги билиниб турибди. Лекин бу – Аср намозини ўқиса бўлди, бошқа намозлар унчалик аҳамиятли эмас, дегани эмас. Ҳар бир намозни ўқимаслик, улкан гуноҳдир. Лекин Аср намозини ўқимаслик яна ҳам улканроқ гуноҳ.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 4-жузи асосида тайёрланди.